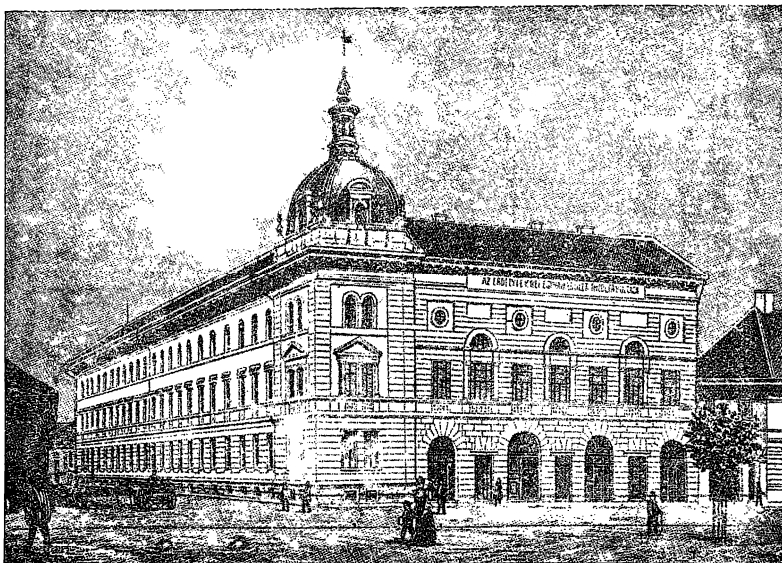


AZ ERDÉLYI  
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET  
THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK  
ÉRTESITŐJE

AZ 1923—24. TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:  
**DR. MAKKAI SÁNDOR**  
A THEOL. FAKULTÁS IGAZGATÓJA.



A REF. THEOL. FAKULTÁS KIADVÁNYA.

CLUJ—KOLOZSVÁR  
MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG  
1924.



## Az intézet állapota.

### A) Szellemi állapot.

#### a) Hatóságok, tanárok.

1. Az intézet *tanulmányi főfelügyelője*: Nagy Károly püspök.

2. Az intézet *előljáróságának* tagjai az 1923—27 évi ciklusra választva az 1922 július 15—17-i egyházkerületi közgyűlés által: Főgondnok *Ugron István*, gondnok *Dr. Grandpierre Emil*. Világi tagok: *dr. Filep Gyula*, *dr. Kovács András*, *Kovács Dezső*. Lelkeszi tagok: *Vásárhelyi Boldizsár*, *Vásárhelyi János*, *Sófalvy Károly*, *dr. Gönczy Lajos*, *Hegyi András*. Tanártagok: *Dr. Makkai Sándor*, *Dr. Tavaszy Sándor*, *Dr. Kecskeméthy István*, *Dr. Imre Lajos*.

3. Az intézet *tisztviselői* 1924 jul. 1-ig *Dr. Makkai Sándor* igazgató, *Dr. Tavaszy Sándor* gazd. felügyelő, könyvtáros és előljárósági jegyző, *Dr. Imre Lajos* int. konv. felügyelő és tanári jegyző. Háznagy: *Bekess Károly*, kinek szolg. évei száma 5.

A tisztviselők mandátuma lejárván, az Előljáróság 1924 május 22-iki ülése az 1924 jul. 1.—1928 jun. 30-iki ciklusra a következő választásokat tette: igazgató *Dr. Tavaszy Sándor*, gazd. felügyelő *Dr. Imre Lajos*, int. konv. felügyelő *Dr. Mátyás Ernő*, könyvtáros *Dr. Tavaszy Sándor*, előlj. jegyző *Dr. Imre Lajos*. Az igazgatótanács 4153. I. sz. alatt e választásokat jóváhagyta, kivéve az int. konv. felügyelőét, azzal az indokolással, hogy e tisztséget a Törv. és Rendt. Szabályzat 21. és 56. §-ai értelmében csak rendes tanárok tölthetik be. Előljáróságunk f. évi jun. 28-iki ülésében a megválasztott és ig. tanácsilag megerősített tisztviselőket esküvel iktatta be hivatalukba; az int. konv. felügyelői tisztség betöltésére nézve pedig egyelőre átmenetileg intézkedett a tanári kart bizván meg a tisztség belkörü ellátásával.

4. Az intézet *egyházkerületi képviselője* *dr. Kecskeméthy István*.

5. *Tanárságunkban* a következő új mozzanatok és változások estek: A II. félévtől kezdve az előjáróság meghívása és az igazgatótanács jóváhagyása alapján az újszövetségi tanszék teendőit Dr. *Mátyás* Ernő theol. m. tanár, székelyföldvári lelkész, a filoz.-pedagógiai tanszék teendőit pedig Dr. *Gönczy* Lajos theol. m. tanár, dési lelkész aa. látták el, mint *helyettes tanárok*. A filoz.-pedagógiai és gyakorlati theol. tanszék órái belkörü csoportosítással osztattak meg a tanszékek professzorai közt.

A román nyelvet egész éven át *Pop Sever* asistentul la muzeul limbii române tanította a kultuszminiszter úr 42880/1923. sz. kinevezése alapján, mint Dr. *Ionescu* Péter kinevezett rendes tanár helyettese.

6. *Magántanáraink* közül ez évben egyik sem tartott m. tanári előadásokat.

#### 7. *Tanári kar:*

1. Dr. *J. A. Cramer*, az utrecht-i egyetem professora, tiszteletbeli tanár; megválasztotta az 1921. júl. 2-i ker. közgyűlés által, mint egyházunk kiváló barátja és pártfogója s az őskeresztyén történelem elsőrangú szaktudósa.

2. Dr. *Makkai* Sándor igazgató, a vallásbölcsezet és a keresztény hittan ny. r. tanára, egyházker. főjegyző — püspök-helyettes, a Ref. Szemle felelős szerkesztője, a kolozsvári ref. kollegium előjáróságának, a Szeretetház kebl-i tanácsának tagja, eh. tanácsos, presbiter, az ehker. nyugdíj-bizottság, a ker. belmissziói, liturgiai, énekügyi és parochiális könyvtár-bizottság tagja; az E. M. E. bölcsezeti szakosztályának választmányi, az Erdélyi Irodalmi Társaságnak és a Kemény Zsigmond Irodalmi Társaságnak rendes tagja, az „Az Út” társszerkesztője; szolgálati éveinek száma 7 intézetünknel működik 1918. szept. 1. óta.

3. Dr. *Kecskeméthy* István a keleti nyelvek és ószövetségi tudományok ny. r. tanára, egyházker. képviselő, a Ref. lelkészegyesület és az Evangéliumi Munkások Erdélyi Szövetségének elnöke, a Magyar Párt alelnöke, presbiter; szolgálati éveinek száma 29. Intézetünknel működik 1895. szept. 1. óta.

4. Dr. *Tavaszy* Sándor, az egyháztörténelem ny. r. tanára, gazd. felügyelő, könyvtáros, előlj. jegyző, egyházker. képviselő, egyhm. tanácsos, presbiter, ehker. belmissziói, paroch. könyvtár-bizottságának, az E. M. E. bölc. szakosztálya választmányának, az Erdélyi Irodalmi Társaságnak, a Kemény Zsigmond Irodalmi Társaságnak r. tagja, az „Az Út” társszerkesztője, az

„Erdélyi Irod. Szemle“ főmunkatársa, a „Pásztortűz“ „Magyar Nép“ „Ifjú Erdély“ munkatársa; szolgálati éveinek száma 4; intézetünknel működik 1920 jun. 1. óta.

5. Dr. *Imre Lajos*, a gyakorlati theologia ny. r. tanára, internátus-konvikтусi felügyelő, az összevont ifjúsági egyletek felügyelő tanára, tanárkari jegyző, ehm. tanügyi előadó, az egyhker. tanügyi bizottság tagja, az ehker. belmissziói bizottság előadója, a Ref. Szemle társszerkesztője; szolgálati éveinek száma 3. Intézetünknel működik 1921 szept. 1. óta.

6. Dr. *Gönczy Lajos* ref. lelkész, theol. m. tanár, a filozófiai-pedagógiai tanszék helyettes tanára 1923 febr. 1-től.

7. Dr. *Mátyás Ernő* ref. lelkesz, theol. m. tanár, az újszöv. tanszék helyettes tanára, 1924 febr. 1-től.

8. Dr. *Filep Gyula*, egyetemi m. tanár, volt vm. főorvos, intézeti orvos, a közegészségtan és orvosi ismeretek tanára; szolgálati éveinek száma 22. Intézetünknel működik 1902 óta.

9. *Nagy Gerő*, az egyházi ének és zene r. tanára. Intézetünknel működik 1922 április 1. óta.

10. *Pop Sever*, a román nyelv h. tanára. Intézetünknel működik 1 év óta, mint dr. *Jonescu Péter* kinevezett tanár helyettese.

11. *Gálffy Lőrinc* unit. theol. tanár, az idén az angol nyelvet tanította.

12. *Muzsnai László* okl. ref. lelkész, az idén a francia nyelvet tanította.

### b) Hallgatók.

*Beiratkozott* az egész év folyamán 126 theologus, 8-cal több, mint tavaly.

Ebből az *I. félév elején* 18 negyedéves, 27 harmadéves, 41 másodéves, 40 elsőéves volt; a *második félév végén* (összevonások által) 20 negyed, 24 harmad, 42 másod, 34 elsőéves. *Rendkívüli* hallgatók száma 4. *Exmittáltatott* 4 negyed, 4 harmadéves, *külföldön* tanult 3 negyedéves, *meghalt* 1 másodéves, *kilépett* 1 harmad, 4 elsőéves, *evangélikus*: 1 negyedéves, 2 harmadéves, 1 másodéves. F. évi szept. 1-éig kapott haladékkal görögptóllós érettségivel bir 4, főhatósági szabályzat és engedély alapján tanulmányait összevontan végezte 2 I—II. és 2 III—IV. éves növendék.

A *hallgatók nyelvismerete*. A hallgatók *nyelvismeretére* vonatkozólag: magyarul és románul beszél 4, magyarul és né-

metül 3, magyarul, németül és oroszul 1, magyarul, németül és románul 4, a többi csak magyarul, természetesen a román nyelvet mind kötelezően tanulják s a francia és angol nyelvben több önkényt vállalkozó növendék mutatott fel szép haladást.

A hallgatók illetékessége: *Romániai*: a) *erdélyi*: 109, *királyhágómelléki*: 15. *Jugoszláviai* 2 elsőéves, kik a kultuszminiszter ur 52292—1923. számú engedélye alapján tanultak intézetünk kötelékében.

## B) Anyagi állapot.

### a) Jelentés az intézet anyagi állapotáról.

1. Intézetünk vagyona áll: két házból, az egyik az intézet épülete, a másik a bérház (amelyet ez idő szerint az államrendőrség bérel). Az intézeti házon fennálló tartozás a tanév elején annuitásos kölcsönben 109.164'56 lei, lejár 1945-ben. Az intézet vagyonát képezi továbbá 16 hold 854 □-öl föld, amelyből a „Borháncs“ dűlőben levő 15 hold 467 □-öl területet a járási kisajátítási bizottság 1922. szept. 15-én hozott határozatával, holdanként 400 lei árban kisajátítani elrendelte. A hozott határozatot a kolozsvári vármegyei kisajátítási bizottsághoz megfelebbeztük, de elutasítottunk, most aztán a legfőbb agrárkomité előtt fekszik a felebbezésünk. — Az intézet további vagyonát képezik betétek, és pedig az egyházkerületnél 175,985'55 lei, helybeli pénzüzeteknél 73,832'58 lei; járadékok Bethlen-kollégiumtól 16 drb. ösztöndíj (az idén 1600 lei volt), államszegélyből, amelynek összege ebben a tanévben 402,419 leit tett ki, részben személyi, részben dologi kiadásokra, egyházmegyei ösztöndíjak, amelyek még nem folytak be és végül 61,018 lei értékű értékpapirokból, melyekből 57,350 lei hadikölcsönkötvény, amelyek 1919. év második felétől kezdve nem kamatoztak, a többi jelzálogkötvény és pénzüzeti részvény alacsony kamatozással.

2. A vagyon gyümölcsözők: ingatlanok bérjödelméből, amelyekből ez évben befolyt 141,435 lei, kamatjödelemből (a félévi elszámolás alapján) 8936'18 lei, járadékok címén 116 lei. A vagyont az előjáróság kezeli a gazdasági felügyelő tanár útján.

3. Tandíjat a jó előmenetelű protestáns hallgatók nem fizetnek, azoknak azonban, kik tanulmányaikkal nincsenek

rendben, évi 100, más vallásuaknak pedig évi 200 lei van megállapítva.

4. Az 1922—23. évi költségvetés főbb tételei voltak:  
 a) *Szükségletek*: Személyi kiadások 457,240 lei, ösztön- és pályadíjak 6840 lei, fűtés és világítás 55,800 lei, karbantartás 46,500 lei, rovatatok 45,500 lei, kamat és törlesztés 9880 lei. b) *Fedezet*: Kamatjövedelem 20,585 lei, bérjövedelmek 125,675 lei, segélyek 407,280 lei, díjak 71,800 lei. *Szükséglet* főösszege: 621,760 lei. *Fedezet* főösszege: 625,340 lei.

5. Az év folyamán a következő adományok folytak be: A tanárok, rendkívüli elfoglaltságuk mellett is, folytatták gyűjtőakciójukat, az ifjak segélyezésének a javára, ez akció kapcsán a *székelyudvarhelyi* estélyekből befolyt 3039 lei, a *nagyvárad—nagyszalontai* estélyekből befolyt 5400, az ifjúsággal együtt rendezett *tordai* estélyből 3825 lei, a *dési* egyházközség adománya 2000 lei, vajdahunyadi eh. adománya 100 lei, magyarfrátai egyh. adománya 50 lei, berkenyesi egyh. k. adománya 5 lei, Kilyén Sándor adománya 500 lei, marosujvári eh. adománya 60 lei, dr. Grandpierre Emil adománya 150 lei, dr. Tapsony Endre adománya 30 lei, Grandpierre Emil adománya 800 lei, Kerekes András pályadíj jutalmazásra 200 lei, Mészáros Albert adománya 50 lei, magyarvistai konfirmált ifjak adománya 371 lei, megnyitó ünnep perselypénze 135'50 lei, Babos és társa adománya 4000, akad. istentiszteletek perselypénze 2358'50 lei.

6. Tanári nyugdíjügy. Az erdélyi ref. egyházkerület kebli nyugdíjintézetének a megszervezése megtörtént és működését megkezdette. Az intézet tanárai ennek a nyugdíjintézetnek kötelezett és rendes tagjai.

7. A tanári tanulmányi alap, amely pótkoll. és vizsgadíjak járulékaiból növekszik, jelenleg 3275'60 leit tesz ki.

8. Hallgatóink az intézet részéről az adományszámlán levő összeget élvezték, az internátus—konviktusi segélyeken kívül. Élvezték még a Bethlen-stipendiumokat 1600 lei összegben és az egyházmegyéből befolyt 1500 lei ösztöndíjat.

#### b) Jelentés az internátus—konviktusról.

Intézetünk internátusa és konviktusa fenntartásának költségeit az ifjak által fizetett enemű díjakból fedeztük.

Az internátus múlt évi zsúfoltságán, mely két tantermünk-től, disztermünk és tanácstermünk használatától fosztott meg,

úgy akartunk segíteni, hogy csak az egyik, nagyobbik tantermet használtuk fel internátus céljára, a kisebbet visszadtuk rendeltetésének. Az így, az internátusunkból kiszorult ifjaknak a ref. kollégium testvéri segítsége útján ott tudtunk lakóhelyet juttatni, a kollégium két szobát adván át az oda felvett theol. ifjaknak. Így magában intézetünkben 81 növendéket helyezhettünk el, míg a kollégium által átadott két szobában összesen 14 növendék talált helyet. Ez, bár amennyiben ez is lehetséges — kétségtelenül jövőre is fenn kell tartanunk — nem hogy megszűntette volna, de még növelte — a theológiára jelentkezők számának növekvő tendenciája miatt — a helyzet nehézségét. Évközben nem is tehattünk másként, mint hogy a zsufoltabb szobákban — különösen a lakószobává alakított tanteremben — a megüresedett helyeket nem töltöttük be, hogy így hallgatóink egészségi állapotának és munkálkodási lehetőségeinek jobban kedvezhessünk. Így is a rossz és zsúfolt lakásviszonyok miatt úgy felszaporodott a betegeskedők száma s annyira korlátozva van a munkában ifjuságunk, hogy ezeket a körülményeket — tanári lakásainkon még mindig fennálló rekvirálásokkal együtt — katasztrófalisknak kell tekintenünk lelkésképzésünk jövőjére, ha minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközzel pár éven belül nem sikerül őket orvosolni. Az intézetünk zsúfoltsága mellett a kollégiumban lakó növendékek felügyeletének nehézségei így is legyőzhetetlen akadályok elé állították tanári karunkat s internátus—konviktusi felügyelőnket a hallgatóink nevelése ügyében. Az internátusi helyiségek kifestését és felszerelés kijavítását az idén is meg kellett cselekednünk, noha az a fent adott nehézségek, s a tisztántartásban tapasztalt s nem csak ifjuságunk részéről fennálló akadályok következtében csak időleges értékű volt.

Az internátusba első félévre beiratkozott 69 növendékből kettő ugyan félévkor eltávozott, de ezek helyére a II. félév elején újból kettő jöven, a létszám ugyanaz maradt. A kollégiumban I. félévben lakott 16, a II. félévben 15 ifjú. Konviktusunk étkező tagjainak száma 99 volt, kik közül 6 részben kintlakó, részben később exmittáltatott, s így csak ideiglenesen étkeztek itt. A bentlakók mind a konviktusban étkeztek. Az ételmezés házi kezelésben volt, azt az int. konv. felügyelő tanár ellenőrzése mellett a theológiai háznagy és neje vezették nagy hozzáértéssel és buzgósággal igyekezően a csekély konv. díjakból a változó és sulyosodó árviszonyok mellett is izletes és



tápláló élelmiszert adni. A koszt maga tisztán és gondosan készített volt, amennyire a rendelkezésre álló anyagi eszközök engedték, változatos is.

A hallgatók által fizetendő díjak voltak: int. díj. az I. félévben 400 lei, konv. díj 1100 lei, a II. félévben, kényszerű felemelés folytán int. díj 600 lei, konv. díj 1400 lei, ezenkívül 15 q buza és 10 kgr. zsir mint természetbeni díjak. A kollégiumba elhelyezettek a kollégiumi int. díjakat fizették a kollégiumi int. konv. felügyelő kezéhez. Az összes díjak összege az int. díjban (csak a mi intézetünknel számítva) 69 tagot számítva 69,000 lei, a konviktusi díjakban ill. terményben bejött természetben 1700 kg. buza, 369 kg. zsir, a többi megváltási összege 111,524 lei. Sajnos, e díjak már a jövő évre nem elegendők arra, hogy ifjainkat elláthassuk, ezért azok felemeléséről kellett intézkednünk. Még az így felemelt összegekből is csak a jelenlegi mérték szerint tudjuk ellátni hallgatóinkat.

Internátusi és konviktusi felszerelésünket tehetségünkhöz mérten javítottuk és ahol kellett ujonnan pótoltuk is, de hosszú évek állandó pótlása kell hozzá, hogy modern felszerelésű intézettel rendelkezünk.

Az intézetben az ifjak együttélésében semmi olyan botrányos eset nem fordult elő, mely megzavarta volna annak életét. Egy fegyelmi esetben ifjuságunk maga mért súlyos ítéletet a bűnösre, ezzel is megmutatva, hogy magának az ifjuságnak kebelében többen vannak — s reméljük évről-évre többen és többen lesznek, — akik intézetünk és ifjuságunk hivatásának erkölcsi követelményeit értik és azok fenntartását munkálják. Még sajnos ez az elem határozott kisebbség ifjuságunkban és még mindig hódít és uralkodik sokakon a diákos, könnyelmű, a jelen élet és a jövődő hivatás feladataival nem számoló és nem törődő szellem. A tanári kar tagjainak leghőbb óhaja, hogy testvéri, baráti kapcsolatban olvadjanak össze a szívek ez intézet tagjai — tanár és hallgató között is egyformán, s imádkozunk érte és munkálkodunk azon, hogy a hivatásukra nem gondoló, felületes, könnyelmű elemek ne juthassanak, vagy távolíthatassanak el az Isten országa és Anyaszentegyházunk munkásainak e seregéből. E tekintetben tudatában vagyunk annak, hogy minden elnézés vagy engedmény csak legrágább reménységeinket hátráltatja és felelőségünket növeli mellyel Istennek tartozunk.

*Segélyben* kiosztottunk alkalmi segély gyanánt 47953 leit,

ezenkívül a Bethlen ösztöndíjak 1600 lei és az e. m. ösztöndíjak 1200 lei állottak az ifjuság segélyezésére. A legátumok összegéből (265,760 lei) egy hallgatóra átlag 2797 lei esvén, szegényebb hallgatóink is eleget tehettek fizetési kötelezettségeiknek. Az államtól ez évben ifjak segélyezésére nem kaptunk semmit.

Az iskolai díjakból még maradt ugyan ki nem fizetett hátralék int. díjból 8000 lei, konviktusi díjból 24,000 lei, ezek azonban a jövő isk. év elején be fognak szedetni. Termény hátralék nincs.

### c) Tan- és nevelőeszközök.

a) *Intézetünk* épületének nagy részét az idén is nélkülözni voltunk kénytelenek. Az egész II. emeletet továbbra is a C. F. R. tartotta megszállva, tanáraink lakásainak elrekvirált részei is lefoglalva maradtak. Megnövekedett számú ifjuságunk keservesen sinylette meg ezt a lehetetlen állapotot, tantermekbe és szűk cellákba zsúfolva s dacára a legújabb laktörvénynek, amely az iskolai épületeket föltétlenül mentesítendőeknek jelenti ki a rekvirálás alól, sőt a bérlet alól is, tovább folyik az a példátlan eset, hogy az erdélyi ref. egyházkerület legfelsőbb és legfontosabb tanintézete hivatását csak megbénítva és vergődve szolgálhatja s tanárai nem jútnak hozzá dolgozó szobáikhoz és családjaik tisztességes elhelyezéséhez.

Ez ellen az állapot ellen már a múlt tanév elején a Püspök úr öméltósága táviratilag kért orvoslást a kormány elnökétől, Ugron István főgondnok úr öexellentíája pedig több ízben személyesen is járt a kormánynál, ezenkívül előljáróságunk kiküldöttei, a gondnok és az igazgató a helyi hatóságokat is megkeresték. Az 1922. év október havában *Banu* kultuszminiszter úr fel is kereste intézetünket és személyesen is meggyőződött az állapot tarthatatlanságáról, melyet intézeti orvosunk lemondása is dokumentált, nem vállalván felelősséget az ifjak egészségi állapotáért. A jelen tanév végén a Püspök úr személyesen adta át memorandumunkat a kultuszminiszter úrnak és a kormány más tagjainak. Mindezideig azonban, noha jóakarattal mutatkozott a kormány és a C. F. R. részéről is, döntő eredményt nem értünk el. A jövő iskolai évre azért — remélvén a helyzet megoldását, de félve a rossz lehetőségtől is — úgy, mint az idén is tettük, a ref. kollégium előljáróságához fordultunk legalább 25 ifjúnak a koll. internátusba való felvételéért,

hogy tantermeinket visszaadhassuk rendeltetésüknek és disztermünket megkimélhessük a mindennapi használattól. A koll. előjárósága volt szives ezt a kérésünket az idén teljesíteni, amiért ezúton is hálás köszönetet mondunk és a szükséghez képest a támogatást jövőre is kérjük.

Internátusi és konviktusi felszereléseinket ideiglenes javításokkal és némi pótlással igyekeztünk megfelelővé tenni, de a gyökeres új berendezkedést sokáig halasztani már nem lehet. Tantermeink primitív butorzata is javításra és felcserélésre vár. Az internátus zsúfoltsága nagyban hátráltatta az ifjak önképző és tanulmányozó munkáját s sok betegségnek is okozójává lett.

b) *Könyvtárunk* állapotáról a következőket jelenti a könyvtáros Könyvtárunk állománya 1923—24-ik tanév folyamán is növekedett, bár nem nagy arányban, miután a könyvtárak rendkívül felemelkedtek. — Vásárláson kívül adományozás útján is gyarapodott könyvtárunk. Az 1923—24-ik év végén könyvtárunk állaga 14546 mű kb. 30,000 kötetben. Ez évi gyarapodás 96 mű, 104 kötetben. Ebből vásárlás útján beszereztünk 62 művet, 70 kötetben; adományozás: 34 mű, 34 kötetben. Adományoztak Ref. Szemle szerkesztősége 7 művet, 7 kötetben. Erdélyi Ref. Egyházkerület Igazgatótanácsa 10 művet, 10 kötetben, Strasbourg egyetem 5 művet, 5 kötetben, Dr. Gheorghe Comşa 2 művet 2 kötetben, Montpellieri ref. theol. fakultás 5 művet, 5 kötetben, Dr. Révész Imre 2 művet, 2 kötetben, Zayzon Géza, műszaki tanácsos 9 drb. kéziratot művet ajándékozott kéziratgyűjteményünk számára. Az adományozók fogadják ezúton is hálás köszönetünket.

---

## II.

# Az intézet működése.

### A) Adatok az iskolai év történetéhez.

1. A tanév hivatalos megkezdése előtt, 1923 szept. 5-én nagy ünnepe volt intézetünknek. E napon foglalta el tiszteletbeli tanszékét Dr. J. A. Cramer utrecht-i egyet. professzor, kit az 1921 évi ker. közgyűlés választott tb. theol. professzorrá, mint egyházunk kiváló barátját, multjának ismerőjét és az őskeresztény történelem kiváló kutatóját. Cramer professzor *Böhl* grönningeni theol. tanár kíséretében érkezett hozzánk s szép és bensőséges ünnepély keretében tartotta meg székfoglalóját a „*Keresztény hit és történelem*“ címen. amely az „Az Út“ című folyóirat 1923—24-iki évfolyamában meg is jelent magyar fordításban. A professzort Nagy Károly püspök, Dr. Makkai Sándor igazgató, Csűrös József esperes, és Olajos László theologus üdvözölték, s a szép számú és előkelő közönség is meleg ünneplésben részesítette. Székfoglalója után társával együtt körutat tett egyházkerületünkben a Püspök úr vezetésével s gazdag tapasztalatokkal és megerősödött baráti érzésekkel távozott el tőlünk hazájába, hová a mi hálánkat, szeretetünket és nagybecsű támogatásának reményeit vitte magával.

2. A tanév ünnepélyes *megnyitása* 1923 szept. hó 30-án d. e. 11 órakor történt a fakultás dísztermében. Imádságot és bibliamagyarázatot Dr. Tavaszy Sándor tartott, a megnyitó beszédet Dr. Makkai Sándor igazgató tartotta „*Az élő egyház*“ címmel, amely megjelent az „Az Út“ c. folyóirat 1923 évi 6—7. számában.

3. Az *előadások* okt. hó 1-én kezdődtek és zavartalanul folytak dec. 15-éig. A karácsonyi szünet 1923 dec. 16-ától 1924 január 20-áig tartott, a félévi kollokviumok január 20—31-ig. A második félévi előadások kezdődtek február 6-án és tartottak június 5-éig, a közbeeső húsvéti szünet kivételével. A II. félévi

kollokviumok június 21-én zárultak. A szabályszerű vakációk kivételével a tanév megszakítás nélkül, csendes és zavartalan munkával zajlott le.

4. Az *évzáró ünnepet* június hó 22-én d. e.  $1/2$  12 órakor tartottuk meg a fakultás dísztermében. Ez alkalommal gyülekezeti ének és a jutalmak kiosztása után az ifjúsági egyesületek zárójelentései olvastattak fel, majd dr. *Makkai Sándor* lelépő igazgató tartott évzáró és búcsúbeszédet „*Három év*” címen, amelyben összefoglalta az igazgatósága alatt történt törekvéseket és terveket a lelkészképzés reformjára vonatkozólag s megrajzolta a lelkésznevelés új típusának a tapasztalatok alapján kialakult eszményét. A beszéd „*Az Út*” c. folyóirat 1924 júniusi számában olvasható. Az ünnepélyt Dr. *Imre Lajos* professzor imádsága s a XC. zsoltár éneklése zárta be.

5. *Tanáraink közül* dr. *Makkai Sándor*, mint ehker. főjegyző, részt vett az 1923 szept. havában tartott *szilágymegyei* s az 1924 május havában tartott *hunyadmegyei* püspöki vizitáción.

A vasárnapokat és ünnepnapokat tanáraink, amikor itthon nem voltak elfoglalva, felhasználták arra, hogy a vidéken lelkészi, presbiteri konferenciákat és ezzel kapcsolatos összejöveteleket rendeztek, mint az *ehker. belmissziói bizottság* tagjai. E tanév alatt 22 ilyen vidéki belmissziói konferencián vettek részt, melyekről a tudósítások a *Ref. Szemle* és *Az Út* hasábjain jelentek meg. A külföldi hittestvérek látogatásai alkalmával főképen dr. *Imre Lajos* működött közre ezen alkalmak hasznosításában. Ezekon kívül e tanév folyamán rendeztetett tanáraink által a *II. diákkonferencia* a ref. középiskolák kiküldötteivel ápr. 14—16-án s egy *kurzus* vasárnapi iskolai tanítók számára május—június hóban, amelyben *Vásárhelyi János* esperes, előljáróságunk tagja is részt vett, mint előadó.

6. A tanév történetéhez tartozik felemlítése azoknak a nagyjelentőségű és kedves *látogatásoknak*, amelyek során egyházkerületünk *külföldi vendégei* intézetünkben is megfordultak s ifjúságunk előtt előadásokat tartottak. A *Cramer* és *Böhl* professzorok említett szept. 5-i látogatásain kívül okt. 1—14. napjai közt Dr. *A. Ramsay*, volt londoni presb. lelkész, az egyházak békeszövetségének főtitkára, szept. 26-án Dr. *Nánássy Lajos* pert-ambory-i (amerikai) ref. lelkész, nov. 25-én id. *Victor János*, a vasárnapi iskolák világszövetségének titkára és *Sartorius Ernő* az Ifj. ker. Egyesületek világszövetségének titkára,

1924 febr. közepétől márc. közepéig *Laky* Zsigmondné, new-brunswicki ref. lelkész felesége, az amerikai presb. egyház küldötte, végre május 6—7-én dr. *Bouwmann*, dr. *Hoekstra* kampeni theologiai, *Nordtzi*j utrechti egyetemi tanárok és *Kok* kampeni könyvkiadó, a holland szigorú református egyház küldöttei *Galambos* Zoltán vallástanár kíséretében látogatták meg egyházkerületünk ügyeinek tanulmányozása közben intézetünket is, megjelenésükkel, beszédeikkel, testvéri érintkezésükkel feledhetetlen hatásokat váltva ki intézetünk vezetőinek, tanárainak és ifjúságainak lelkéből. Isten áldását kérjük életükre és munkájukra.

7. E tanévben a *halál* is meglátogatta intézetünket. Május hó 22-én meghalt *Bogdán* Lajos II. éves theologus, legszorgalmasabb, legmelegebb szívű s pályájára a legnagyobb odaadással készülő növendékeinknek egyike. Összetört ifjú életének szép ígérete felett fájó szívvel keressük a hit vigasztalását Istenél s kívánunk övéinek is vigaszt a Kegyelem Urától.

## B) Fegyelem, oktatás és nevelés.

### a) Fegyelem.

A tanárok közti fegyelem és kollegialitás, az intézet nemes tradícióihoz híven, ez évben is mintaszerű volt. Az ifjúság élete sem adott okot súlyosabb aggodalomra. Egy súlyosabbnak induló vétség esetében maga az ifjúság hozott olyan komoly fegyelmi ítéletet, melyet tanárkarunk is elfogadott s amely a kívánt jó eredményt meghozta.

Addig is, amíg a változott körülményeknek megfelelő új internátus-konviktusi és intézeti rendszabályzat elkészülhetne, melyre nézve Előljáróságunk a tanulmányi haladás ellenőrzésére és kiterjedő tervezet készítésével tanárkarunkat megbízta, e tanévben egy ideiglenes s a régi szabályzatot kiegészítő rendtartás alapján igyekeztünk a fegyelmet és jó rendet biztosítani. Egyszermind ellenőrzés alá vettük az ifjúság részvételét a vallásos nevelői alkalmakon is, mint a praecések és akadémiai istentiszteletek. Meg kell állapítanunk, hogy a szigorúbb és komolyabb rendtartásnak és ellenőrzésnek, a múlt tanévvel szemben, határozottan mutatkoztak a jó hatásai, bár a tisztaság tekintetében még mindig vannak kívánnivalók, ha e fogatkozásokat a szűk és zsúfolt internátus némileg magyarázza is.

Örömmel kell megállapítanunk, hogy az ifjúság tekintélyes nagy része buzgó odaadással vett részt a lelki élete építésére szolgáló munkákban, a szobákban tartott esti áhitatok, bibliakörök, megbeszélések fejlesztésében, a vasárnapi iskolák vezetésében, a vall. iratterjesztés adminisztrációs munkáiban, a középiskolai ifjúság evangelizálásában.

## b) Oktatás.

1. A tanárok irodalmi munkásságáról e tanévben a következőket jelenthetjük:

Dr. *Kecskeméthy* Istvánnak megjelentek a középiskolák I—II. és V osztályai számára írt vallástani tankönyvei az egyházkerület kiadásában. Társszerzőként működött közre a „Konfirmációi emlékkönyv” c. füzet megírásában és kiadásában.

Dr. *Makkai* Sándor a *Református Szemle* felelős-, az *Az Út* társszerkesztője; ezekben, valamint a *Pásztortűzben*, *Ellenzékben*, *Ifjú Erdélyben* jelentek meg ez évben tanulmányai, cikkei, beszédei. Önállóan megjelent művei e tanévben: „*Maradj velem*” (A ref. ker. családok imádságos könyve, melynek megírásában mint társszerző vett részt); „*Az Eszter padja*” (Tractátus az „Ünnepnapok” c. sorozatban); „*Élet Fejedelme*” (Elbeszélések) — mindhárom *Az Út* kiadásában. Lapokban, folyóiratokban e tanévben megjelent nagyobb tanulmányai: *Az élő egyház* (*Az Út* 1923 évi 6—7. sz.); *A lélek találkozása Istennel* (Egyházi Értesítő Bp. 1923 évi 45—47. sz.); *A költő prófétasága* (*Ellenzék* 1924 évi 38. sz.); „*A régi és az új munkások*” (*Az Út* 1924 évi 3. sz.); „*Az ifjúsági irodalom kérdése*” (*Ifjú Erdély* 1924 évi 4. sz. és *Ellenzék* 1924 húsvéti szám); „*Illuzió, suggestió és vallás*” (*Cultura* 1924 évi 3. sz.); „*Magyardécse intő példája*” (Kef. Szemle 1924 évi 23. sz.): „*Három év*” (*Az Út* 1924 évi 6. szám).

Dr. *Tavaszy* Sándor „*Az Út*” társszerkesztője, önállóan szerkesztette az „*Az Út Könyvtára*”-t és az „*Ünnepnapok*” c. népies kiadványokat, az „*Erdélyi Irodalmi Szemle*” főmunkatársa, az „*Ifjú Erdély*”, a „*Pásztortűz*” és „*Magyar Nép*” munkatársa. Ezekben a folyóiratokban és hetilapokban, valamint az „*Ellenzék*” irodalmi mellékletében jelentek meg cikkei, tanulmányai. Nagyobb tanulmánya, amely önállóan is megjelent „*A nyugateurópai kultúra sorsa Spengler filozófiájának tükré-*

ben“ 1924, továbbá „*Kálvin János élete*“ az „Ünnepnapokban. A „*Maradj velem*“ c. imádságoskönyv társszerzője.

Dr. Imre Lajos „*Az Út*“ felelős szerkesztője, az „*Ifjú Erdély*“ főszerkesztője és a „*Ref. Szemle*“ társszerkesztője. Tanulmányai és értekezései e lapokban, valamint a „*Magyar Nép*“-ben jelentek meg. A „*Maradj velem*“ c. imádságoskönyv társszerzője. Dr. Makkai, Dr. Tavaszy, Dr. Imre tanárok, mint Az Út tulajdonosai, szervezték meg e tanévben az Ifjú Erdély munkatársainak segítségével „*Az Út és az Ifjú Erdély iratterjesztését*“, amely bibliák, énekeskönyvek, vallásos és theol. művek terjesztésén kívül e tanévben 18 önálló kiadványt bocsátott forgalomba. Az iratterjesztés buzgó és szakavatott ügyvezetője Bekess Károly, intézetünk háznagya.

Dr. Gönczy Lajos és Dr. Mátyás Ernő Az Út munkatársai.

Mellékfoglalkozást a tanárok közül ig. tanácsi engedéllyel Dr. Kecskeméthy István folytatott, mint a *Gazdák és Tanítók Tp.*-ra igazgatósági elnöke.

A közegyházi, társadalmi és kulturális munkában tanáraink az idén is tevékeny részt vettek.

2. *Tanulási eredmény.* Az első félévet jeles eredménnyel végezte 2 másod, 1 harmad és 1 negyedéves; jó eredménnyel 9 első, 6 másod, 9 harmad, 4 negyedéves; elégséges eredménnyel 10 első, 20 másod, 14 harmad, 7 negyedéves. 1 tárgyból elégtelent kapott 7 első, 9 másod, 1 harmad, 2 negyedéves (később javítottak). 2 tárgyból elégtelent kapott 5 elsőéves (1 kivételével később javítottak). Nem kollokvált igazolt betegség miatt 2 elsőéves. Kimaradt a félév folyamán 3 első és 1 harmadéves. Külföldön tanult 3 negyedéves.

A második félév tanulmányi eredménye a következő: jeles: 2 első, 2 másod, 2 harmadéves; jó 9 első, 8 másod, 8 harmad, 4 negyedéves; elégséges 11 első, 9 másod, 3 harmad, 8 negyedéves. Így a tanévet szabályszerűen elvégezte 64 növendék. Elégtelen 1 tárgyból 4 másod, 1 negyedéves, de az elégtelent kapottak száma 16, akik közül minden tárgyból csak 5 növendék kollokvált le. Az elégtelen osztályzatot kapott növendékek szeptemberben leteendő javító-kollokviumra utasítottak. — Nem kollokvált 1 tárgyból: 5 első, 4 másod, 5 harmadéves. 2 tárgyból nem kollokvált: 2 első, 1 harmadéves. 1 tárgyból nem kollokvált és 1 tárgyból elégtelent kapott 2 első, 6 másodéves; 2 tárgyból nem kollokvált és 1 elégtelent kapott 1 másodéves; 1 tárgyból nem kollokvált és 2 elégtelent kapott 1 másod-



éves; 3 tárgyból nem kollokvált és 1 elégtelent kapott 1 másodéves. Semmiből sem kollokvált 3 első és 1 negyedéves. Az elmaradtak száma tehát 32. Ezek igazolt indok esetén pótkollokviumot tehetnek szeptember hóban. Igazolt betegség címén összes kollokviumai letételére haladékot kapott 1 első, 1 másod, 1 harmadéves. Külföldön tanult 3 negyedéves. Meghalt e felév folyamán 1 másodéves. Az eredmény számbavétele előtt eltávozott 2 másod, 5 harmadéves, akik indexeiket nem mutatták be.

3. *Vizsgálatok.* *Theologiai alapvizsgálatot* az idén háromszor tartottunk és pedig: 1. 1923 szeptember 28—29-én, amikor jelentkezett 18 ifjú, kik közül jól képesítettett 5, elégségesen 3, három hó mulva tehető javítóra utasított 5, az írásbeli dolgozat sikertelensége alapján 1 év mulva tehető teljes alapvizsgálatra utasított 3, a szóbeli vizsgán több tárgyból elégtelen osztályzatot kapván, 1 év mulva tehető teljes alapvizsgálatra utasított 2. — 2. Javító- és pótalapvizsgálatot tartottunk 1923 december 20—21-én, amelyre jelentkezett 14 ifjú, kik közül javító alapvizsgálatot tett elégséges eredménnyel 5, jól képesítettett 3, elégségesen 1; három hó mulva tehető javító vizsgálatra utasított 4, a szóbeli vizsgán több tárgyból elégtelen osztályzatot kapván, 1 év mulva tehető teljes alapvizsgálatra utasított 1. — 3. Rendes alapvizsgálatot tartottunk 1924 június 26—27-én, amelyre jelentkezett 18 ifjú, kik közül javító vizsgálatot tett elégséges eredménnyel 4, jelesen képesítettett 3, jól képesítettett 4, elégségesen képesítettett 5, három hó mulva tehető javítóra utasított 2. — *Theologiai szakvizsgálatot* az idén kétszer tartottunk és pedig 1. 1923 szeptember 20—21-én, amelyre jelentkezett 1 jelölt, ki három hó mulva tehető javítóra utasított. — 2. 1924 december 21-én, amelyen javító vizsgálatot tett 1 jelölt, 2 jelölt szóbeli vizsgálatra nem állott. *Vallás-tanári vizsgát* tett 1923 szeptember 21-én Kovács Benedek ref. lelkész.

4. *Külföldön tanultak:* Biró Mózes IV éves Berlinben és Zürichben; Olajos László és Kállay István IV évesek Strassbourgban.

5. *A kitűzött pályatételekre* pályaművek nem érkeztek be. E sajnálatos tényt némileg menti és magyarázza az internátus alkalmatlan zsúfoltsága, mely a munkát nehezíti; a túlságos nagy óraszám; az a tény, hogy az ifjúság legjava része kevés szabad idejét inkább a gyakorlati egyházi munkákban való részvételre, az ifj. ker. egyesület bibliaköreire, vasárnapi isko-

lákra és diákmissziókra fordította, ami szintén értékes és szükséges munka volt s végre az, hogy néhány diákunkat betegség és más körülmények akadályozták meg a megkezdett pályázati művek elkészítésében. Főként ez utóbbi ok tudatában tanárkarunk úgy határozott, hogy az összes pályatételeket és jutalmakat *változatlanul* kifizette a következő iskolai évre.

A minden évben kiadandó jutalmak közül a *két legszorgalmasabb* diák jutalmazására szolgáló összeget tanárkarunk Nagy Ottó II. éves és Patay Lajos IV. éves növendékeknek adta ki, olyképen, hogy a gr. Teleky-alap 24—24 lei kamatát dr. Grandpierre Emil gondnokunk 800 és Kerekes András zilahi vallástanár 200 lei kegyes adományából 1000 leire kiegészítve, mindkettőnek 500—500 lei jutalmat adott.

6. *Órarend és elvégzett tananyag az 1923—24-ik évben :*

1., *Vallásfilozófia* : I—II. félévben heti 3 órán : kedd 9—11, szombat 10—11. I—II. éveseknek. Előadta : Dr. Makkai Sándor.

2., *Homiletika* : I. félévben heti 2 órán : szerda 9—10, péntek 9—10; II. félévben heti 2 órán : péntek 9—11. II. éveseknek. I. félévben előadta : Dr. Makkai Sándor; II-ik félévben előadta Dr. Gönczy Lajos.

3., *Keresztyén etika* : I—II. félévben heti 3 órán : kedd 11—1, csütörtök 11—12. III—IV éveseknek. Előadta : Dr. Makkai Sándor.

4., *Homiletikai szeminárium* : I. félévben heti 2 órán : hétfő 3—5; II. félévben heti 2 órán : péntek 3—5. III—IV éveseknek. I. félévben vezette : Dr. Makkai Sándor; II-ik félévben : Dr. Gönczy Lajos.

5., *A hittan, mint tudomány* (speciál kollegium.) II-ik félévben heti 2 órán : szombat 11—1. III—IV éveseknek. Előadta : Dr. Makkai Sándor.

6., *Héber nyelvtan* : (Névmások, nevek, igék, a mondatan elemei. Olvasási gyakorlatok, elemzés és fordítás a Gen. I—IV. alapján.) I—II. félévben heti 3 órán : hétfő 10—11, szerda 9—10, péntek 9—10. I. éveseknek. Előadta : Dr. Kecskeméthy István.

7. *Új-szövetségi exegezis* : Pál apostolnak a galáciabeliekhez írott levelének részletes magyarázása. I. félévben heti 3 órán : hétfő 8—9, szerda 8—9, péntek 8—9; — János evangéliumának (I—X. rész) részletes magyarázata. II-ik félévben heti 3 órán : kedd 5—6, szerda 8—10. II—IV éveseknek. I. félévben előadta : Dr. Kecskeméthy István; II-ik félévben előadta : Dr. Mátyás Ernő.

8., *Ó-szövetségi exegezis*: Hózséás próféta könyvének részletes magyarázata, I—II. félévben. I. félévben heti 2 órán hétfő 9—10, szerda 10—11, a II. félévben heti 3 órán: hétfő 9—10, szerda 10—11, péntek 8—9, II—IV éveseknek. Előadta: Dr. Kecskeméthy István.

9., *Ó-szövetségi vallástörténet*: I—II. félévben heti 2 órán hétfő 11—12, szerda 11—12. III—IV éveseknek. Előadta Dr. Kecskeméthy István.

10., *Az egyetemes keresztyénség története*: (II. rész, a reformációtól) I—II. félévben heti 3 órán hétfő 12—1, csütörtök 10—11, szombat 9—10. I—II. éveseknek. Előadta Dr. Tavaszgy Sándor.

11., *A filozófiai gondolkozás története*: I—II. félévben heti 3 órán: kedd 11—12, szerda 11—12, csütörtök 11—12. I—II. éveseknek. Előadta: Dr. Tavaszgy Sándor.

12., *A keresztyén theologia története*: I—II. félévben heti 2 órán: hétfő 10—11, péntek 12—1. III—IV éveseknek. Előadta: Dr. Tavaszgy Sándor.

13., *Jelenkori keresztyénség története*: I—II. félévben heti 2 órán: kedd 10—11, szerda 12—1. III—IV éveseknek. Előadta: Dr. Tavaszgy Sándor.

14., *Históriai szeminárium*: Tárgyaltattak: I. félévben Augustinus, Clairvauxi Bernát, Assisi Ferenc személyisége, illetve műveinek olvasása; a II. félévben Luther Márton személyisége és műveinek olvasása. I—II. félévben heti 2 órán szombat 4—6. I—IV éveseknek. Vezette: Dr. Tavaszgy Sándor.

15., *Filozófiai szeminárium* (Böhm Károly axiólogiájának olvasása és magyarázata) I—II. félévben heti 1 órán: hétfő 5—6. I—II. éveseknek. Vezette Dr. Tavaszgy Sándor.

16., *Lukács evangéliumának gyakorlati magyarázata*: I—II. félévben heti 1 órán kedd 8—9. I—II. éveseknek. Előadta Dr. Imre Lajos.

17., *Neveléstan*: I—II. félévben; I. félévben heti 3 órán, II. félévben heti 2 órán: I. félévben hétfő 11—12, szerda 12—1, szombat 8—9; II. félévben: hétfő 11—12, szerda 12—1. I—II. éveseknek. Előadta Dr. Imre Lajos.

18., *Neveléstörténet*: (Comeniustól) II. félévben heti 1 órán szombat 8—9. I—II. éveseknek. Előadta: Dr. Imre Lajos.

19., *Szónoklati gyakorlatok*: I—II. félévben heti 2 órán: I. félévben szombat 11—1; II. félévben péntek 11—1. I. félévben vezette: Dr. Imre Lajos, II. félévben Dr. Gönczy Lajos.

20. *Gyakorlati bibliamagyarázat*: I—II. félévben heti 1 órán: hétfő 12—1. III—IV. éveknek. Előadta: Dr. Imre Lajos.

21. *Katechetika*: I. félévben heti 2 órán: péntek 10—12. III—IV. éveknek. Előadta: Dr. Imre Lajos.

22. *Katechetikai szeminárium*: I—II. félévben heti 2 órán csütörtök 9—11. III—IV. éveknek. Vezette: Dr. Imre Lajos.

23. *Poimenika*: II. félévben heti 2 órán péntek 10—12. III—IV. éveknek. Előadta: Dr. Imre Lajos.

24. *Új-szövetségi irodalomtörténet*: I—II. félévben heti 3 órán; I. félévben péntek 11—1 és 4—5; II. félévben: kedd 3—5, szerda 5—6. I—II. éveknek. I. félévben előadta: Dr. Gönczy Lajos; II. félévben: Dr. Mátyás Ernő.

25. *Új-szövetségi görögnyelv*: I—II. félévben heti 2 órán. I. félévben péntek 10—11 és 3—4; II. félévben: szerda 10—11 és 4—5; I—II. éveknek. I. félévben előadta: Dr. Gönczy Lajos; II. félévben: Dr. Mátyás Ernő.

26. *Filozófiai szeminárium*: II. félévben heti 2 órán: péntek 5—7. I—II. éveknek. Vezette: Dr. Gönczy Lajos.

27. *Román nyelv*: I—II. félévben. I. éveknek heti 2 órán: csütörtök 3—4, péntek 3—4; II. éveknek heti 2 órán: hétfő 3—4, péntek 4—5; III. éveknek heti 2 órán hétfő 4—5, csütörtök 4—5; IV. éveknek heti 2 órán hétfő 5—6, csütörtök 5—6; Tanította: Dr. Jonescu Péter helyett Pop Sever, a román nyelvészeti muzeum assistense, okl. középisk. tanár.

28. *Individuális higiéné*: I—II. félévben heti 2 órán: csütörtök 8—10. I—II. éveknek. Előadta: Dr. Filep Gyula.

29. *Sociális higiéné*: I—II. félévben heti 2 órán: kedd 8—10, III—IV. éveknek. Előadta: Dr. Filep Gyula.

30. *Egyházi ének és egyházi zene*: I—II. félévben. I. éveknek heti 2 órán hétfő 3—5; II. éveknek heti 2 órán csütörtök 3—5; III. éveknek heti 2 órán: szerda 3—5; IV. éveknek heti 2 órán kedd 3—5; Tanította Nagy Gerő.

31. *Francia nyelv*: I—II. félévben heti 2 órán hétfő 2—3, csütörtök 2—3. I—IV. éveknek. Tanította Muzsnai László okl. ref. lelkész.

32. *Angol nyelv*: II. félévben heti 4 órán: kezdőknek kedd 2—3, csütörtök 5—6; haladóknak hétfő 8—9, szombat 4—5. I—IV. éveknek. Tanította Gálffy Lőrinc unit. theol. tanár.

### c) Nevelés.

1. **Valláserkölcsi nevelés.** Az ifjúság valláserkölcsi nevelői hatások alatt tartása tanárkarunknak kiváló gondját képezte. Internátusi életüket az int. felügyelő őrizte ellen, aki tanártársaival együtt időnként meglátogatta s maga tartotta az esti áhitatokat a szobákban. Az ifjúság a konviktusban minden reggel reggeli áhitatot tartott énekléssel, imádsággal és biblia-olvasással. Minden szombat este a tanárok tartottak praeceseket az ifjúságnak, amelyen a tanári családok tagjai is résztvettek. Az ifjúság — a tanárok vezetésével és irányításával — a maga kebelében bibliaköröket tartott fenn; ezenkívül tagjai résztvettek a gyak. theol. tanáranak vezetésével a vasárnapi iskolai munkában. Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület tagjai „*Ifjú Erdély*” címen a középiskolai ifjak számára folyóiratot tartanak fenn dr. Imre Lajos főszerkesztősége s Kovács Sándor IV. éves theol. szerkesztése alatt s szép reményekre jogosító munkát folytattak vele úgy a saját maguk munkásságának, mint a középiskolai ifjúság lelki gondozásának kiépítése felé. A középiskolai ifjúság számára ápr. hóban rendezett *II. ifjúsági konferencián*, melyen a hét kollegium kiküldöttei vettek részt, tanáraink mellett az ifjúság is élénk résztvett a konferenciák munkáiban, ami azért fontos, mert arra szolgál, hogy a középiskolai ifjúságunk vallásos élete a theologus ifjúság testvéri irányítása alá kerüljön, amelyre nézve fontos lépések tételtek ifjaink által a kollegiumi diáktestvéreik meglátogatása által is.

Az *akadémiai istentiszteleteket* az idén is megtartottuk 2 cyklusban, 1923 évi december és 1924 évi február—április havában, az ifjúság és a közönség élénk részvétele mellett. Az istentiszteletek perselypénzét 2358 lei 50 banit a beszerzendő úrasztali felszerelés javára tettük félre. Folytattuk a kiválóan értékesnek bizonyult *akadémiai estélyeket is*, dr. Tavasz Sándor aa rendezésében, 1 cyklusban, 1923 dec. 4, 7, 10, 17-én és 1924 február 19, 26; márc. 4, 11, 18, 25-én. Ez estélyek központját 1—1 előadás képezte és pedig az I. cyklusban dr. Imre Lajos „Az antik görög szellem áldása és átka az európai kulturában”; dr. Kecskeméthy István: „A zsidó szellem áldása és átka a keresztyénségre”; dr. Makkai Sándor: „A keresztyénség az élet ítélőszéke előtt”; dr. Tavasz Sándor: „A szabadelvűség és kizárólagosság mérge”; a II. cyklusban dr. Tavasz Sándor: „A mai ember lelke” és „Az értelem diadala

és csődje“; dr. *Makkai Sándor* „A lélek tudatalatti mélységei“ és „Illuzió, suggestió és vallás“; dr. *Mátyás Ernő* „Az én kettőssége“; dr. *Imre Lajos* „A lélek narkózisai“ címen tartottak előadásokat. Ez előadások mellett az estélyek műsorát erdélyi írók és költők: *Reményik Sándor*, *Walter Gyula*, *Gyallay Domokos*, *Kovács Dezső*, *Nyirő József*, *Finta Zoltán*, *Kacsó Sándor* felvasásai: ének és zeneművészek: *Suhayda Lucia*, *Kouba Paula*, *Balázs Kornél*, *Farkas Béla*, *Kócsy Böske*, *Boga Lajos*, *Tóth Mária*, *Zsembery Elvira*, *Kőváry László*, *Kirilla Árpád*, *Saja Sándor*, *Visky László*, *Dobolyi Antal*, valamint *Tárca Bertalan* által vezetett a ref. kollegium és leánygymnázium ének- és zenekar s a theol. énekkar előadásai egészítették ki. Vállalkozásunkat a közönség még a tavalyinál is nagyobb érdeklődéssel kísérte; dísztermünk mindig szűknek bizonyult a hallgatóság befogadására, ami megerősített minket abban a felfogásunkban, hogy az ezek által nyújtott keresztyén világnézeti nevelés és komoly műélvezet komoly kulturális és lelki szükségletet képez s hogy e munkával míg egyfelől kulturmissziót teljesítettünk, hallgatóságunkra is nevelői hatást gyakorolhattunk.

*Intézeti ünnepélyt* — az évmegnyitó és bezáró ünnepen kívül — tartottunk *okt. 31-én*, a reformáció napján, amikor az ünnepi beszédet dr. *Imre Lajos* aa tartotta s szavalattal és énekszámokkal *Bartha Irén* és *Bencze József* theologusok s a theol. énekkar szerepeltek.

A *kultuszminiszter úr* 1937. sz. sürgönyi rendelete alapján 1924 április 9-én *Besszarábia egyesülésének* ünnepe alkalmából intézeti ünnepélyt tartottunk, amelyen a hivatalos ünnepi liturgiát az *igazgató*, az emlékbeszédet dr. *Imre Lajos* végezte ill. tartotta; az ifjúság *énekszámokkal* vett részt s az előadások egész nap szüneteltek.

Az *ifjúság által* rendezett ünnepélyekről az egyesületi zárójelentések számolnak be.

Mindezek által arra igyekeztünk, hogy ifjúságunk tud. oktatását megfelelő vallásos kedélyi neveléssel egészítsük ki s őket magukat is bevonjuk az egyháztársadalmi és kulturális munkába, amely törekvésünk nem is volt eredménytelen.

2. Az *ifjúság anyagi segélyezésére* vonatkozólag az Internátus—konviktusi jelentés számol be.

3. Az *egészségi állapotról* dr. *Filep Gyula* int. orvos jelenti, hogy az igen szomorú volt a lefolyt esztendőben. Összesen 394 esetben nyújtottam orvosi segélyt: tehát átlag 3—4-szer

szorult orvosra minden egyes hallgató. Főképpen a légzőszerv megbetegedéseit észleltem. Megdöbbentő a tuberkulózis gyakorisága: 12 hallgatót kellett e betegség miatt hosszabb-rövidebb szabadságolásra ajánlani, a létszámnak több mint 10 %-át. *A theologus ifjúság között tehát legalább is háromszor akkora a tüdőbetegek száma, mint az egész ország népessége között általában.* A légzőszervek gyakori megbetegedésének oka az egészségtelen zsufolt lakás és a hiányos fűtés; a gyakran ismétlődő hörghurut aztán megteremti a tuberkulózis iránti fogékonyt. — Haláleset egy volt: tifusban szenvedő családjának ápolása közben otthon szerzett fertőzés következtében halt el egy hallgatónk: Bogdán Lajos.

---

### III.

## Függelék.

### 1. Az intézet növendékeinek névsora az 1923—24. isk. évben.

#### IV. évesek.

1. Ady László
2. Biró Mózes (külf. tanult)
3. Csekme Ádám
4. Farkas Béla
5. Gráf József
6. Járay Márton
7. Kádár Ernő (exmittált)
8. Kállay István (külf. tanult)
9. Molnár Sándor (evangi)
10. Nagy Géza (exmittált)
11. Olajos László (külf. tanult)
12. Orbay Ferenc
13. Patay Lajos
14. Péter András
15. Péter Lajos
16. Simon Endre (exmittált)
17. Szabó L. Endre (exmittált)
18. Varga László

#### III. évesek.

1. Babos Sándor
2. Bartha István
3. Bencze József
4. Berde Árpád
5. Dávid Gyula
6. Dénes Béla (evang.)
7. Elekes Gyula (exmittált)
8. Farkas Károly (kilépett 1924 február 5-én)
9. Gulya Géza
10. Horváth Jenő (exmittált)
11. Kállay Dezső

12. Keresztes Sándor
13. Kiss Géza
14. Kiss János (exmittált)
15. Kovács Sándor (évközben átlépett a IV. évre)
16. Klózer György
17. Madaras Endre (évközben átlépett a IV. évre)
18. Miske Lajos
19. Nagy Béla
20. Nagyobb Péter
21. Saja Sándor
22. Simon Dezső
23. Simó János (exmittált)
24. Spáczay Árpád
25. Streitfeld Tl. Brunó (ev. r. k.)
26. Szakács Irén (evang.)
27. Székely András

#### II. évesek.

1. Ady Elemér
2. Balog János
3. Bartus Jenő
4. Biró János
5. Bogdán Lajos (megh. 1924 május 22-én)
6. Boncidai Dezső
7. Czirmay Zoltán
8. Debreczy Elek
9. Fejes Dezső
10. Gáspár János
11. Girscht Mihály (evang. r. k.)
12. Ignác László
13. Kalló Gyula (r. k.)



- |                                  |   |
|----------------------------------|---|
| 14. Kádár Miklós                 | 6. Bartha Róbert (kilépett 1924<br>január 21-én)    |
| 15. Káden József                 | 7. Bedő Aron  |
| 16. Kiss Ferenc                  | 8. Bertalan József                                  |
| 17. Kiss István                  | 9. Bitay L. E. Zoárd                                |
| 18. Kiss József                  | 10. Bődy Mihály                                     |
| 19. Kocsmár Boldizsár            | 11. Czirják Károly                                  |
| 20. Kovács Pál                   | 12. Farkas József                                   |
| 21. Kónya Ernő                   | 13. Fazekas Zoltán                                  |
| 22. Költő István                 | 14. Finker Dénes                                    |
| 23. László Dezső                 | 15. Fülöp Ferenc                                    |
| 24. Liebhart Ottó (evang. r. k.) | 16. Kandó Mihály                                    |
| 25. Márkó Ödön                   | 17. Kerestély József                                |
| 26. Mester János                 | 18. Kováts István                                   |
| 27. Nagy Mihály                  | 19. Kovács Lajos                                    |
| 28. Nagy Ottó                    | 20. Kölönte Tibor                                   |
| 29. Patai István                 | 21. Lány István                                     |
| 30. Rákosy László                | 22. Lőrincz András                                  |
| 31. Somogyi Endre                | 23. Máthé Ernő                                      |
| 32. Szentés István               | 24. Óry Zoltán                                      |
| 33. Szentgyörgyi Mihály          | 25. Pálffy Károly                                   |
| 34. Szilágyi Károly              | 26. Pánczél Dénes                                   |
| 35. Tóth István                  | 27. Péter Endre                                     |
| 36. Tóth János                   | 28. Ráduly Lajos (görögptlós)                       |
| 37. Tókécs Tibor                 | 29. Samu Gusztáv                                    |
| 38. Udvary András                | 30. Szabó Domokos                                   |
| 39. Veress Kálmán                | 31. Szabó Endre                                     |
| 40. Vida András                  | 32. Szabó Lajos (évközben át-<br>lépett a II. évre) |
| 41. Vöröss Zoltán                | 33. Szabó Samu                                      |

### I. évesek.

- |  |  |
|--|--|
| 1. Adorján Gábor (évközben<br>átlépett a II. évre) | 35. S. Szász Árpád (kilépett<br>1924 májusban) |
| 2. Ajtay Gábor (görögptlós)                        | 36. Szilágyi Tamás (kil. 1924<br>január 21-én) |
| 3. Anyos László (görögptlós)                       | 37. Szücs János                                |
| 4. Bartha Irén (görögptlós)                        | 38. Vajda Gáspár                               |
| 5. Barázs Gyula (kilépett 1924<br>január 21-én)    | 39. Varga Sándor                               |
|  | 40. Várady József.                             |

## 2. Az ifjúsági egyesületek zárójelentései.

### a) Elnöki jelentés a Theologus Kör működéséről.

Az 1923—24. isk. év kezdete a kolozsvári ref. theol. fakultás ifjúsága Theologus Körének azt a reménységét adta, hogy ez évben nyugodtan megvalósíthatja a maga sajátos céljait. Az év eleje nagy átalakulásokat ígért az ifjúság életére. A munka-

körök az eddigieknél is jobban megosztódtak, a munkaerők különváltak. Az ifjúság lelki, vallásos irányítását a minden tekintetben Isten áldásaival megáldott Ifjúsági Keresztyén Egyesület munkájában láttuk biztosítva, a kulturális nivó megtartásának az év elején kebelünkéből végleg kivált Ének és zeneegylet lett a záloga; úgy látszott, hogy mi egész erőnkkel képviselhetjük a magunk sajátos érdekét: az ifjúság anyagi helyzetének konszolidálását. Azonban, egyesületünk tulajdonképpen ebben az évben is két, alapszabályilag különböző, bár programjában és munkájában azonos tagozatot foglalván magában u. m. az Ifjúsági Egyesületek és a Theol. Kört — jóllehet hivatalos minőségében csak az utóbbi nevet használta — szükségessé vált, hogy mint az ifjúság legősibb testületeinek utódja, döntő súllyal vegyen részt az ifjúság egész életének minden mozzanatában; az anyagi ügyek vezetése mellett, a szellemi ügyekben is irányítást kellett adjon.

Ifjúságunk az 1923. okt. 3-án tartott alakuló közgyűlésen körünk tisztikarát a következőkben választotta meg elnök Csekme Ádám, alelnök: Gulya Géza, titkár: Kiss János (kinek helyére évközben történt exmittálása miatt Somogyi Endre választotta meg), főpénztáros: Kállay Dezső, kiadványpénztáros: Biró János, főjegyző: Járay Márton, aljegyzők: Veress Kálmán és Vöröss Zoltán, főjegyzetkezelő: Kiss István, aljegyzetkezelő: Fülöp Ferencz, főkönyvtáros: Tőkés Tibor, alkönyvtáros: Fikker Dénes (aki évközben betegség miatt eltávozván, helyére Vajda Gáspár választotta meg), főlapkezelő: Kiss Géza, allapkezelők: Simon Dezső és Tóth János, ellenőrök: Berde Árpád és László Dezső, választmányi tagok: Varga László, Saja Sándor, Rákossy László, Kováts István.

Mindjárt megalakulásunk kezdetén a ntü. Tanári Kar körünk vezetőségére bízta a megújított internátusi és konviktsi rendtartás keblé ellenőrzését. Ez a munka súlyos felelősséget hárított reánk. A munka helyes biztosítását azonban megtaláltuk akkor, amidőn a minden évben megalakított bizalmas jellegű, autonóm fegyelmi testületünknek a Becsületügyi Biróságnak hatáskörébe utaltuk át. A becsületügyi biróság tagjaiul az e. i. elnök elnöklete alatt megválasztottak: IV-ed évről: Farkas Béla, Varga László, III-ad évről: Bencze József, Saja Sándor, II-od évről: László Dezső, Rákossy László, I-ső évről: Kováts István, Vajda Gáspár. Nagy nehézségekkel küzdöttünk így is, mert a B. B. évek óta szervezetlenül végezte a maga munkáját.

Ez évben is szervezetlen maradt. A jövő isk. évnek lesz nehéz feladata, hogy a jogi szervezethez kívül olyan komolysággal is felruházza ezt a testületet, mely méltóvá tegye arra, hogy a theologus magaviseletnek önálló mérőszinora lehessen.

A kör eddig egyik legfontosabb munkássága és jövedelem forrása a jegyzetkiadás csaknem a minimumra korlátozódott, alig egy-két studiumot és pár iv predikáció kurzust adhattunk ki csupán. Jegyzetszertárunk értéke az eladott régebbi jegyzetek árából gyarapodott. Más úton megpróbáltuk tőkénk gyarapítását, de nagyobb befektetésekhez sohasem volt elég anyagi erőnk. Egyetlenegy esetben tudunk elhelyezni egy 1000 lei körüli összeget napi kamatra. Minden más esetben kamatmentes kölcsönöket adtunk minlegy 7500 lei összegben egész éven át. Csak tisztán üzleti szempontból mondható kedvezőnek, hogy megóvatolt kötelezvényeknek nagy száma forgóóként növelésére szolgált. Évvégi mérlegünk 85,600 lei forgalmat és 3800 lei gyarapodást tüntet föl. Vagyonunk ilyen kis százalékban való emelkedésének egyik oka, hogy bevétel rovatunkból ez évben is hiányzott a hagyományos theologus-bál jövedelme. Kedves kötelesség készített arra is, hogy egyik alapunktól, nevezetesen a külföldi stipendium alapból, két Strasbourgban tanulmányozó és nélkülözéssel küzdő barátunknak Kállay Istvánnak és Olajos Lászlónak 1000 azaz egyezer leit kiutaljunk. A másik pedig az, hogy a ntü. Tanári Kar szives támogatásával 2 részben pénztárunk terhére, megvalósítottuk az ifjúság régi vágyát a pusztulásnak induló tekepálya teljes rendbehozatala által.

Ifjúságunk segélyezése érdekében több eredményes kísérletet tehattunk ez évben. Az első és legnagyobb jelentőségű a Renner bőrgyár Vezérigazgatósága által cipőanyag beszerzésre felajánlott 10,000 lei. Ezt az összeget fejenkénti minimális összeggel kiegészítve, arra hssználtuk fel, hogy minden theologus számára teljes cipőanyagot vásároltunk. Hálásan emlékezünk meg a Heinrich szappangyár vezetőiről, kik szivesek voltak ifjúságunkat egész éven át 50% kedvezményű szappannal ellátni. Köszönettel adózunk az Erzsébet gőzfürdő Igazgatóságának is, amely szintén félárú jegyeket bocsátott egész éven át rendelkezésünkre. A Dick cégnél fehérneműanyag vásárlásánál nyertünk kedvezményt. Megemlítésre érdemes, hogy huszonhárom romániai magyar nyelvű sajtóorgánum tiszteletpéldányát kaptuk olvasóköri számunkra. Itt kell megemlítenem még azt

is, hogy ígéretet nyertünk egy, a szépirodalmi könyvtárunkat gyarapítandó, nemesszívű, gazdag adományra nézve. Tiszteletes Kilyén Sándor igazgatótanácsi irodavezető úr ajánlotta fel nekünk hagyományozandó, értékes, megszerezhetetlen műveket is tartalmazó magánkönyvtárát. A nemes szándékért ezuton is hálás köszönetet mondunk.

*Csekme Ádám*  
ifj. elnök.

b) *A kolozsvári ref. Theol. Fakultás „Ének- és Zeneegylet”-e élete az 1923—24. isk. évben.*

Az 1914—15. év óta szünetelő „Ének és Zeneegylet” 1923. okt. 13-án 7 évi szünetelés után újra megalakult a következő tisztikarral: elnök Farkas Béla; alelnök Saja Sándor; énekarvezető Farkas Béla; zenekarvezető Tőkés Tibor; titkár Farkas Károly; jegyző Biró János; pénztáros Bencze József; zeneszer-táros Kölönte Tibor; ellenőrök Péter Lajos, Kádár Miklós; választmányi tagok Szentes István, Szilágyi Károly; szólam-vezetők Gulya Géza, Dávid Gyula, Kovács Sándor, Orbay Ferenc. Az 1924 évi II. hó 14-én tartott közgyűlésen következő változás állott be a tisztikarban elnöknek választották Járay Mártont; alelnöknek Dávid Gyulát; titkárnak Szentes Istvánt. Ezzel a tisztikarral zárta le egyletünk ez évet.

Egyletünk céljául tűzte ki az ifjúság zenei önképzését dalkar és zenekar által. Továbbá hangversenyek rendezését vidéken és helyben; három, minden egyes alkalommal a tanárkar által külön engedélyezendő vidéki, műsoros estély rendezését, amelyek jövedelmének  $\frac{3}{4}$  részét a theologiai tanárkar rendelkezésére kívánta bocsájtani. Ezekon kívül, a zeneszer-tár rendbehozatalát és gyarapítását.

E kitézött célok felé nagy lendülettel haladt, úgy, hogy az egyesület szép eredményt ért el úgy anyagilag, mint erkölcsileg.

Munkájából a nevezetesebbek: Kiadja a „Kis Choral-könyvet”, az Erdélyi ref. Egyházkerület által kiadott új „Énekes-könyv” legújabb dallamaihoz 600 példányban; rendezi a Zsizsmann—Madaras hangversenyt 1923 nov. 18-án és a Zsizsmann orgonahangversenyét 1923 nov. 19-én. Székelyudvarhelyen 1923 dec. 15-én szép, anyagi és kellő erkölcsi sikerrel járó műsoros estélyt rendez, melyen 30 tagu dalkarral vesz részt; ugyanezzel

a dalkarral szerepel a Székelyudvarhelyen 1923 dec. 16-án tartott vallásos estélyen is; 1924 febr. 23-án, Tordán műsoros estélyt rendez a következő programmal

1. Lányi Ernő *A mi nótánk*. Énekli a theologus férfikar.
2. Előadást tart; *Dr. Kecskeméthy István* ref. theologiai professor.
3. Heller *Tarantella*. Zongorán játsza *Tóth Klárika*.
4. Szaval *Járay Márton* ref. theologus.
5. a) Löwe: *Az óra*. b) Hubay: *Szeretném itt hagyni...*
- c) Székács *Fülembe cseng egy dal*. énekli *Farkas Béla* ref. theologus, zongorán kíséri *Tóth Klárika*.

6. *Népdal egyveleg* Háromszólamú férfikar. Énekli a theologus férfikar. Ezekén kívül, a keddi, akadémiai estély sorozatokon, a három utolsót kivéve, összesen 9 alkalommal szerepelt 2—2 dalkari számmal. Okt. 31-én, a reformáció emlék-ünnepélyén, november 10-én, a Kenessey emlék-ünnepélyén vett részt. Zenekara minden egyes alkalommal készen állott arra, hogy kellemes zenével szórakoztassa a vendégeket és az ifjúságot például: az ismerkedési estén, kugli-megnyitón stb.

Aktiv munkásságán kívül saját, már nagyon rossz karban levő felszerelését is gazdagította egyesületünk. Hangszereket javíttatott, védő burokkal látta el azokat; új kottákat és hegedűket vett összesen mintegy 7500 lei értékben. Pénztárából nem egy alkalommal nyújtott tagjainak kamatmentes alkalmi segílyt. Pénztárforgalma 31,543 leit tett ki egész évben. A theologia pénztárába befizetett 6792 leit. Ingó vagyona növekedett mintegy 8000 leivel.

Nagy érdeklődés mellett 10 választmányi és közgyűlést tartott, melyek jegyzőkönyve csak érinti azt a nagy munkásságot, melyet az egyesület végzett.

Mindezek mutatják, hogy fennállása és működése nem volt eredménytelen és további fennállása minden tekintetben üdvös lenne úgy a theologus ifjúságra, mint az intézetre. Szükség van ez egyesületre főképen azért, mert a számbelileg megnövekedett ifjúságnak több irányú igényét a fennálló Theologus Kör nem tudja kielégíteni. Egy jól szervezett „Ének és Zeneegylet” pedig állandóan tudná szolgáltatni a szükséges programot úgy a vidéki kirándulások, vallásos esték zenei oldala, valamint a helyi hangversenyek és akadémiai estélyek számára. És ha meg van adva az életképessége és gyarapodási feltétele, e munkát kedvvel és intenzíven tudja végezni mindíg.

A fiatal és életképes egyesületet ajánlom az ifjúság mindenkori figyelmébe.

Kolozsvár, 1924 június 5-én.

Járay Márton  
e. i. elnök.

c) *A kolozsvári Ref. Theol. Fak. Ifjúsági Keresztyén Egyesületének évváró jelentése az 1923—24. évről.*

Ifjúsági keresztyén egyesületünk a mult tanévben anyagilag megerősödve, reménységgel tekintett az előtte álló új év feladataira s különösen azt tartotta szem előtt, hogy az erdélyi magyar ifjúságot egy táborba tömörítve, öntudatos keresztyén munkára nevelje. Mielőtt ezen munkájáról részletesen jelentést tennék, szükséges, hogy beszámoljak az egyesület jelenlegi szervezetéről.

Alakuló közgyűlésünket 1923. évi október hó 2-án tartottuk, melyen a tisztkar a következőleg alakult meg: Elnök: *Olajos László*; főtitkár: *Horváth Jenő*; bibliatanulmányi titkár: *Madaras Endre*; szocialis tan. titkár: *Saja Sándor*; pénztáros: *Bencze József*; iratterjesztő könyvtáros: *Bogdán Lajos*. Választmányi tagok: *Kovács Sándor*, mint az „Ifjú Erdély” című folyóiratunk felelős szerkesztője, *Farkas Béla*, *Patay Lajos*, *Gulya Géza*, *Szakáts Irén*, *Ignác László*, *László Dezső*, *Keresztély József* és *Bartha Irén*. Az egyesület elnöke és bibliatanulmányi titkára ezen állásától a *strassburgi* egyetemre történt kiküldetése következtében megváltván, ugyanezen év október hó 23-án tartott közgyűlésünk alkalmával elnökké: *Madaras Endre*, bibliatanulmányi titkárrá: *László Dezső*, missziói titkárrá *Járay Márton* lettek megválasztva.

Tisztkarunkban az év folyamán még egy szomorú változás történt. Szeretett testvérünk: *Bogdán Lajos* 1924 május 22-én meghalt. Szolgálataikész, munkás jó barátot veszítettünk el, ki nagy szeretettel és buzgósággal karolta fel ügyünket. Legyen emlékezete áldott.

Megalakulásunk a régi alapszabályok értelmében folyt le s munkánknak ez évben is ez volt az irányítója, noha már a kezdetnél éreztük hiányosságát s az átdolgozás nagy szükségességét. A tényleges módosításra azonban nem kerülhetett sor, mert az alapul szolgálható irányító szabályzat a miniszteriumból mai napig nem érkezett vissza.

Az alapszabályok kidolgozása s egyesületünk jogi alapon lehető kiszélesítése ebben az évben sem valósúlhatott meg, de ezt mint célt tovább adjuk a jövő iskolai évnek. Lemondanunk róla nem szabad.

Munkatervünk tehát ez évben is a régi alapszabályok utasításai szerint lett megalkotva s egyesületünk három körben igyekezett betölteni hivatását a bibliaköri, missziói és szocialis tanulmányi körben. Ezen csoportokban igyekszem vázolni munkánkat, amint következik

1. **A bibliakörök munkája.** Miután a mult évben a bibliaköri összejöveleinknek három csoportba való beosztása jól bevált, a folyó évben is ezen beosztás szerint tartottuk azokat, minden szerdán este 8 órai kezdettel, egész éven keresztül, *László Dezső* titkár vezetése mellett. A módszer tekintetében azonban eltértünk a mult évitől, mert míg a mult évben a Márk evangeliumának kilenc első fejezetét tettük folytatólagos tanulmányozás tárgyává, addig a folyó évben bibliaköri munkáinkhoz „A keresztyén élet alapkérdései” című vezérfontat használtuk, melyet dr. *Imre Lajos* professzor úr dolgozott át angolból. Hálás köszönettel tartozunk dr. *Kecskeméthy István*, dr. *Tavaszy Sándor* és dr. *Imre Lajos* professzor urának, kik bibliaköreinkben tanácsaikkal a keresztyén élet mélyebb megismeréséhez segítettek.

Kitűzött programját mindenik csoport elvégezte. Hogy mennyi áldás kísérte bibliaköri összejöveleinket, azt mindenki tudja, aki azokra eljárt. Érezzük és megvalljuk, hogy bibliakörünk még mindig nem igazi bibliakör, de már sokat nyert közvetlenségben és elmélyülésben. Nem mulaszthatom el azonban, hogy két nagy veszélyt, mely a jövőben is kísért, ki ne emeljek. Egyik veszélye az intellektualizmus, másik pedig a tulságos specialis színezet. Mindkettő ellen igyekeztünk küzdeni s talán ez e két veszély az oka, hogy egy párszor kritizáló és panaszkodó szavak hangzottak el.

1. **A missziói munkakör** vezetője *Járay Márton* volt. A mult évben ezen munkásság teljesen elméleti téren mozgott, folyó évben azonban tisztán gyakorlati térerre toódott át. Lelkesedéssel állottunk vezetőink mellé, kik Erdély kálvinista ifjúságát a szétszóródástól, az életnek rosszul indult s biztos pusztulásba vezető folytatásától megoltalmazni akarják. Ennek a célnak megvalósításáért bontottuk ki a diáktestvériség fehér

zászlóját s létesítettünk összekötő kapcsokat, melyek közösségünk megszilárdítására vannak hivatva.

Középiskolás diáktársaink között beindított munkánk — bátran mondhatjuk — egész évi munkásságunk koronája. Isten iránti mélységes hálaadással szögezzük le, hogy ez a munkánk nem mutatkozott hiábavalónak. Középiekoláink ifjúságának meglátogatására *Csekme Ádám, Járay Márton, Bencze József, Saja Sándor, Dénes Béla, Horváth Jenő, László Dezső, Bogdán Lajos* és *Biró János* theol. testvéreinket küldöttük ki, kiknek buzgó és eredményes munkásságáért ezúton mondok hálás köszönetet.

Kiküldötteink igyekeztek megismertetni az ifjúságot a keresztyén életeszmennyel s feltárni azokat a módokat, amelyeken ez az életeszmeny elérhető. A munka beindításánál, bizony a kezdet nehézségeit bajos dolog volt leküzdeni, hiszen mindnyájan tudjuk, hogy a régi formáktól való szabadulás nagyon nehéz, de bizni lehet abban, hogy a kezdet nehézségeit legyőzve, a szemünk előtt megnyílt széles munkamezőn szilárdan és biztosan dolgozhatunk ifjúságunk evangelizálása érdekében.

Missziói munkánk fenntvázolt gyakorlati térre lépésekor számolnunk kellett az anyagi erők hiányával is. Isten segedelmével ezt is meg oldottuk. Ifjúságunk nagy megértéssel adta filléreit ügyünk előmozdítására s ez nyújtott aztán módot arra, hogy kiküldötteink a gimnáziumok ifjúságát meglátogathatta. Látogatásainkkal kapcsolatban gondunk volt arra is, hogy a mult évben megkezdett s sikerrel kecsegtető diákkonferenciák kérdését teljes megoldásra vigyük. Az eredmény nem maradt el. Folyó évi április 14., 15. és 16. napjain theológiánkon vezető konferenciára gyűltek egybe egész Románia ref. kollégiumainak, a nagyváradi, brassói gimnáziumoknak és kereskedelmi iskoláknak megbizottat, továbbá a magyarfodorházai és mezőkeszűi földműves ifjaktól álló bibliakörök kiküldöttei. Lelkünk az áhitat szárnyán emelkedett a mennyei Atya trónusa elé, midőn dr. *Imre Lajos* professor úr, konferenciánk vezetője a megnyitó bibliakört tartotta.

„A Te igéd igazság“ (János 17. r. 17. v.). Ezzel a jelszóval adtunk hálát Istenünknek, hogy ismét alkalmat adott arra, hogy összegyűlhettünk és Jézus Krisztus ügyének nagy kérdéseiről beszélgethettünk.

Vezető konferenciánkon dr. *Makkai Sándor*, dr. *Tavaszy Sán-*



dor és dr. *Imre Lajos* professoraink tartottak bevezető előadásokat a bibliáról, az imádság kérdéséről és az önvizsgálatról. Theologus testvéreink részéről *Madaras Endre*, *Járay Márton*, *Bencze József*, *Horváth Jenő* és *László Dezső* tartottak bevezető megbeszéléseket az ifjúság életének három nagyfontosságú kérdéséről, a diákoknak egymáshoz való viszonyáról, a diákok és felnőttek viszonyáról s a nagyobbaknak a kisebbekhez való viszonyáról. Végül a bibliakörök további szervezetét s a nyári nagy diákkonferencia megtartását illetően hoztunk határozatokat. Az utolsó esti összejövetelünkön püspök úr öméltségével ki egész konferenciánkat meleg érdeklődéssel és támogatással kísérte, — szólott az ifjúsághoz, figyelmeztetve őket a mai idők súlyos feladataira.

Missziói tevékenységünk másik oldala a theol. testvéreink között végzendő munka, mely jobbára csak kezdeményezés maradt. Ebben a körben az év vége felé mégis tapasztalható volt bizonyos fellendülés. Sikerült ugyanis néhány estén ú. n. theologus konferenciát tartani, hol dr. *Tavaszy Sándor* professzor úr által felvetett problémák képezték megbeszélés tárgyát. Ilyen problémák voltak: 1. Mi az oka a theologusok közömbösségének a bibliakörökkel, vasárnapi iskolákkal szemben? 2. Hogyan bánjunk a szektáskodó lelkekkel? 3. A nép iránti szeretetem indokai stb.

Ide tartozik még a „Romániai keresztyén diákok szövetségével (F. A. C. S. R.)” való összeköttetésünkre vonatkozó jelentés. Egyesületünk mint a szövetség magyar sectiója szerepelt s folyó évben *Muzsnay László* és *Járay Márton* kiküldöttek útján vett részt Bukarestben az április 12-ikén tartott nagy választmányi gyűlésen. Kapcsolatunkat, amennyire ez lehetséges, igyekszünk kimélyíteni a romániai diákszövetséggel is.

**3. A szociális tanulmányi kör** csupán elméleti téren mozgott. Folyó évben *Saja Sándor* titkár vezette. Az évi program három cikluskól állott. A vallás és tudomány; a vallás és művészet; a vallás és erkölcsiség voltak azok a kérdések, melyekkel foglalkoztunk. Jóllehet értékes előadások keretében fejtegették *Saja Sándor*, *Horváth Jenő* és *László Dezső* ezen problémákat, mit az előadásokon csekély számban megjelentek élénk hozzászólása is beigazolt, mégis megállapítható, hogy a theologusoknak nagyon kicsiny százalékát érdekelték. Véleményem szerint szociális misszióink célját és hivatását sokkal inkább betöltené, ha rendszeres előadások helyett az élet gya-

korlati kérdéseinek megbeszéléseit tűzné ki célul. Így bizonyára eredményesebb munkát tudna végezni.

4. **Iratrjesztésünk** jelen iskolai év kezdetén, előzetes, hosszas tárgyalások után társult az „Az Út” szerkesztőségével s létrejött az „Az Út és Ifjú Erdély iratierjesztése” c. vállalat, mely hatalmasan fölvirágoztatta az egész erdélyi egyházkerület iratrjesztését. A társulás alkalmával egyesületünk érdekeit a vezetőség és az „Az Út” szerkesztősége közt létrejött egyezés biztosítja. Az új vállalat eredményeiről beszámolni csak akkor lehet, midőn az évi lezárolások ottan megejtetnek. Ez folyó év őszén fog megtörténni, miért is az erre vonatkozó jelentés a jövő évi tisztikar feladata leend.

5. **Ifjúsági lapunk** ez iskolai évben új formában s gazdag terjedelemben 10 számban jelent meg. Lapunk mult évi előfizetőinek száma 837 volt, folyó évben 1200-ra emelkedett. Remélnünk kell, hogy missziói munkánk intenzivebbé válásával ez a szám is emelkedni fog. Rá kell mutatnom arra, hogy lapunk kiadása nem minden akadály nélkül történik. Előfizetőink pontatlan befizetései következtében a kiadási költségeket az utolsó számoknál csak nagy küzdelmek árán tudtuk kiteremtteni.

Sajnálatos körülmény ez, melyet elsősorban középiskolánk ifjúsága kell hogy megszívleljen. Éreznie kell ifjúságunknak, hogy lapunk „a munkának, a békességnek, a szellemi nemességnek, az igazság és szeretet eszményeinek hatalmában akarja egyesíteni és vezetni az erdélyi magyar ifjúságot”

Szerkesztőségünk 1914 április 8-án szépen sikerült estélyt rendezett, hogy egyfelől a lap főtartásához anyagilag hozzájárulhasson, másfelől, hogy magas színvonalú műsorával reprezentálja a lap irányát és szellemét.

6. **Látogatások.** Egyesületünket ez év folyamán látogatósaikkal szerencsélteittek: 1923 november havában Ernst Sartoryus a „Világszövetség” főtítkára, ki egyesületünk tagjai előtt többször tartott előadást s gyűlésen kívül is áldásos megbeszélések keretében adott indításokat munkásságunk továbbfejlesztésére. 1924 április havában Mr. William Henry Morgan, az Y. M. C. A. titkára látogatta meg egyesületünket, előadásokat tartva azokról a módszerekről, melyek a diákifjúság egybekapcsolására vezetnek.

7. **Vagyoni ügyek.** Egyesületünk vagyona a mult évben felmutatott nagy eredményhez képest látszólag nem gyarapo-

dott. Ennek oka abban rejlik, hogy a múlt évben saját kezelésben levő könyv és iratterjesztési vállalatunkból befolyt összegek is szerepeltek a számadás rendjén. Ezzel szemben a folyó évben könyv és iratterjesztő vállalatunk házi kezelése megszűnván, számadásainkban ilyen címen csak akkor lesz bevételünk, midőn az új vállalat zárószámadását elkészíti. Így az innen befolyandó jövedelem a jelen számadásban nem szerepel.

Folyó évi vagyon mérlegünk a következő

I. Folyó évi forgalom			
	Bevétel	25107	Leu 40 b.
	Kiadás	23151	„ — „
	Pénztári maradvány	1976	40
II. Követelések		5650	—
III. Takarékbetét		965	„ 50 „
	Összesen	8591	90
	Teher	5316	„ — „
	Tiszta vagyon	3275	Leu 90 b.

Ime, ezekben vázoltam egyesületünknek folyó évi munkásságát. Érzem, hogy többet tehattünk volna, de tudom, hogy azok a sanyarú viszonyok, melyekben ifjúságunk tengődik, sok nemes és értékes gondolatnak tetté válását akadályozták meg. Hálával borulok le mennyei Atyánk előtt, hogy arra a kevésre is megsegített, amit propukálni tudhattunk. A mag, amit elvetettünk, csirába hajlott Erdély magyar kálvinista ifjúságának szívében. Imádkozom, adja Isten, hogy teremjen értékes gyümölcsöt harminc, hatvan és százannyit.

Kolozsvár, 1924 június 18.

*Madaras Endre,*  
az I. K. E. elnöke.

### 3. Pályakérdések és jutalmak az 1924/25. évre.

1. A *héber nyelv*ből az I. éveseknek: szóbeli nyílt verseny a legjobb haladást tanusítónak, jutalma a gróf *Teleky* alapból 64 lei. A verseny anyaga az egész évi anyag és a Deuteronomium 1. fejezete.

2. *Tudományos irodalmi pályatétel* a Szász Domokos és *Teleky* alapok összevont kamataiból ezuttal az *egyház történe-*

lemből Szathmárnémeti Sámuel személyisége, vallásossága és teológiája. Jutalma 500 lei.

3. *Kerekes* András zilahi vallástanár ajándékából 200 lei az általa kitűzött következő tételre: Az erdélyi református egyház főleg iskolai összeköttetései a hollandiai ref. egyházzal kezdettől napjainkig.

4. *A gyakorlati teológiából*: a) A leglobb hom. szem. dolgozat írójának és előadójának a Nagy Péter és gr. Teleky alapból 70 lei.

b) Valamelyik XIX. sz.-beli magyar erdélyi igehirdető ismeretése. Dr. Ravasz Lászlóné adományából 150 lei.

c) Egyházi beszéd Dán. 3. 24—30. alapján. A Molnár A. alapból 40 lei.

d) Prédikáció műfordítás (az eredeti benyújtásával). A Nagy Péter alapból 80 lei.

e) Évzáró ima. A Hory-alapból 20 lei.

5. *A legjobb harmonium-játszónak* nyílt versenyen, a Szász D. alapból 140 lei.

6. *Az erd. ref. egyházalkotmány* kifejlődése. mai állapotának bírálata, reform. javaslatok (esetleg). A Bartók-alapól 160 lei.

7. *Jutalmak*: Cwingli alapból 50 lei jeles tanulónak, gr. Teleky-alapból 24—24 lei a két legszorg. diáknak; a Deák-alapból 60 lei végzett, szegény kiv. szorg. tanulónak palástra.

Pályaművek idegen kézzel írva, lapszámozva, bekötve, jeligés levéllel 1925. május 1-én déli 12 óráig az igazgatóhoz adandók be: ugyanaddig és ugyanott jelentkeznek a nyílt pályázat résztvevői is. Későbbiek figyelembe nem vétetnek.

A tanári kar 1924. június 17-i üléséből.

Dr. *Makkai*, igazgató.

# Értesítés

az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai fakultásáról az 1924—25. tanévre vonatkozólag.

1, *Felvétel.* Az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai fakultására úgy a *tanintézetbe*, mint az *internátusba* és a *vele kapcsolatos konviktusba* a *felvételért való folyamodványok* a) keresztlevél, b) érettségi bizonyítvánnyal (nem görög-pótló gimáziumi érettségivel), vagy lecke-könyvvel (Index), vagy ezek hitelesített másolatával felszerelten és a fakultás *igazgatóságához* címzetten **folyó évi augusztus hó 10-ig** küldendők be, a folyamodványok felzetén pontosan megjelölve a folyamodó lakását: község (esetleg utca, házszám) utolsó posta és vármegye, román nyelven is. Az *internátus szűkvolta miatt az I. évre csupán 20 bentlakót vehetünk fel*, tanulmányi, magaviseleti és díjfizetési képesség számbavétele alapján. Minden I. évre folyamodó ifju köteles folyamodványához mellékelni *gimn. igazgatójának, vallástanárának, továbbá lelkészének esperesileg megerősített ajánlólevelét*, melyben a lelkészi pályára való rátermettsége s eddigi előéletének megfelelő volta igazoltatik. Küntlakóknak csak olyan I. éveseket veszünk fel, akik a városban való elhelyezkedésük tanulmányi es erkölcsi szempontból való megbízhatóságát igazolni tudják.

Az előző évben is az intézet kötelékében volt növendéknek elég csak levélben jelentkezniök, de a *jelentkezés okvetlen szükséges* s az internatus-konviktusba való felvételüket kérik kell, amiről a tanári kar dönt.

2. *Díjak.* Minden felvett növendék a beiratkozás alkalmával beiratkozási díj közös cím alatt — nyugdíjárulék (60 L.), könyvtárdíj (10 L.), felszerelési díj (8 L.), theologus köri díj (20 L.), ének-zeenekari díj (8 L.), orvosi díj (60 L.), irodaköltség és nyomtatvány díj (25 L.), — összesen egy évre 191 leit tartozik fizetni.

Internátusi díj egy évre 1800 (ezernyolcszáz) lei, konviktusi

\* Ilyen bizonyítvány-ürlapok kaphatók „Az Ut” iratterjesztésében.

dij egy évre 4000 (négyezer) lei, mely félévi előleges részletekben fizetendő szintén a beiratáskor és február 1-én.

Az *előjáróság* a konviklusi és internátusi díjnak a viszonyokhoz képest való felemelésének jogát fenntartja magának. A bejövetelkor minden növendék tartozik magával hozni 10 (tiz) kg. zsirt és 150 (egyszázötven) kg. búzát, melynek ára a befizetendő konviklusi díjba bele nem fog számíttatni és annak részét nem képezi. — E természetbeli befizetés nélkül az internátus konviktusba senki fel nem vétetik. A termények a beiratkozáskor Kolozsvárt is beszerezhetők, vagy piaci árban megválthatók.

A konviklusi díjak egész évre kötelezők és a szülők (gyám) által megfelelő tanukkal (egyik lehet az illetékes lelkész) tanuzott és kezesekkel kezeselt „Kötelezvény”-ben vállalandók el, melynek űrlapja a felvételi értesítéskor mindenkinek megküldetik s megfelelően kitöltve, aláírva a beiratkozáskor adandó be. *Aki a kötelezvényt a beiratkozás alkalmával be nem nyujta, az internátusba és konviktusba föl nem vétetik.*

3. *Kedvezmények és ösztöndíjak.* (Lásd 700 – 1909. egyh. kerületi közgy. jksz. Szabályzatot). Az intézet beiratkozott növendékeinek a következő kedvezmények és ösztöndíjak állanak szolgálatára:

α) Minden ref. vallású theologusnak, amennyiben az előirt feltételeknek megfelel, tandíjmentesség a theol. fakultáson hallgatott tárgyak után, amennyiben az indexeikkel rendben vannak, amennyiben pedig nincsenek rendben, a protestánsok 100 leit fizetnek *tandíj* címen.

β) 16 drb. ösztöndíj a nagyenyedi Bethlen-kollégiumtól járó fejedelmi alapítványból. (A mult évben fejenként 100 lei volt.)

γ) 4 drb. 300 leies (nagyenyedi, küküllői, széki 2 drb.) és 1 drb. 60 leies (orbai) egyházmegyei stipendium.

δ) Ünnepi követségek (legatio), melynek értéke a mult évben fejenként átlag 2797 leit tett ki.

ε) 650 lei pályadíjakra.

ζ) Alkalmi segélyek, amelyek összege az idén cca 50.000 lei volt.

Összes segély — a tandíjmentességet nem számítva — körülbelül évi 200.000 lei. Ugy, hogy a drágaság által okozott konviklusi díjemelést, az erkölcsi és tanulási kívánalmaknak megfelelő ifjak, mint a mult évben, úgy a jövőben sem fogják megérezni.

A  $\beta$ ) alatt jelzett ösztöndíjakért a folyamodványok a Bethlen-kollégium Méltóságos Elöljáróságához, a  $\gamma$ ) alattiakért az illető egyházmegye tanácsához címzendők, de mindenik a fakultás igazgatóságához adandó be *folyó évi augusztus hó 10-ig*. A tanári kar ezenkívül alkalmi segélyeket is ad; ezekért is augusztus 10-ig kell folyamodni, később és évközben jött kérvények nem vétetnek figyelembe. Mindenki, aki bármily segélyért folyamodik, folyamodványában köteles kijelenteni, *hogy a tanári kar által részére kijelölendő intézeti, vagy egyházi munkában készséggel részt vesz és enemü megbízatásait pontosan teljesíti*. E külön munkák nem fognak ellentétben állani pályájára való készülésével, sőt azt fogják kiegészíteni és alaposabbá tenni. Az ösztöndíjakért való folyamodványokhoz, a felvételi kéréshez csatolandó okmányokon kívül (1. pont) mellékelni kell még a szülők ez évben kiállított hiteles adókönyvi kivonatát és családi értesítőjét. *Aki a jelzett időig nem folyamodik, vagy nem jelentkezik — még ha a stipendiumot élvezte is — eltávozottnak tekintik s helye mással töltetik be*. Akinek folyamodásához a megkívánt okmányok nem csatoltnak, annak kérése *nem vétetik figyelembe*.

4. *Beiratkozás*. A jövő tanévre való beiratkozások szeptember hó 26 és 27 napján lesznek.

5. *Internátus*. A bennlakásra felvett ifjak beiratkozás és díjfizetés után költözhetnek be. Az összes ágyneműt az ifjakkal kell magukkal hozniok, valamint a konviktusba legalább 2--2 drb. asztalkendőőt megjelezve.

6. A *konviktus*. A konviktusban a főzés szeptember hó 28-án kezdődik.

7. Az 1924—25. tanév ünnepélyes megnyitása szeptember hó 28-án délelőtt 11 órakor lesz a fakultás disztermében.

8. A javító és pótkollokviumok szept. 22—24-én lesznek.

9. A theol. jav. alapvizsgálat szeptember 25-én tartatik meg az előadások kezdete október 1.

10. Esetleges tudakozódások a theologiai fakultás igazgatójához intézendők (Cluj—Kolozsvár, Ref. Theologia).\*

### A ref. theol. fakultás igazgatósága.

\* A kollégiumi igazgató aait kérjük, sziveskedjenek a tájékoztatót az érdeklő ifjakkal közölni.